

Spis treści tomu I

Podstawy chirurgii

1. Zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej i kwasowo-zasadowej w chirurgii — <i>Roman Góral</i>	1
1.1. Skład ustroju	1
1.2. Rozmieszczenie i skład płynów ustrojowych	2
1.3. Regulacja objętości i składu płynów ustrojowych	4
1.4. Zaburzenia wodno-elektrolitowe	5
1.5. Leczenie zaburzeń wodno-elektrolitowych	7
1.6. Zaburzenia równowagi kwasowo-zasadowej	8
2. Żywienie chorych w chirurgii — <i>Roman Góral, Urszula Skowrońska-Piekarśka</i>	10
2.1. Zasoby energetyczne ustroju	10
2.2. Zaburzenia metaboliczne w głodzie	10
2.3. Pourazowe zaburzenia metaboliczne	11
2.4. Podstawowe potrzeby ustroju	12
2.5. Żywienie doustne	13
2.6. Metody żywienia dojelitowego (enteralnego)	14
2.7. Odżywki bezresztkowe (tzw. diety elementarne)	18
2.8. Żywienie chorych nieprzytomnych	19
2.9. Żywienie parenteralne	19
2.10. Wskazania do poszczególnych metod żywienia	22
3. Przetaczanie krwi, preparatów krwiopochodnych i krwiozastępczych — <i>Hanna Gerwel</i>	23
3.1. Badania serologiczne	23
3.2. Preparaty krwiopochodne	25
3.3. Wskazania do przetaczania krwi i preparatów krwiopochodnych	25
3.4. Technika przetaczania krwi	27
3.5. Odczynny poprzetoczeniowe	28
3.6. Preparaty krwiozastępcze	29
3.7. Organizacja Służby Krwi w Polsce	30
4. Wstrząs — <i>Adam Piskorz</i>	31
4.1. Rodzaje wstrząsu	31
4.2. Najczęstsze przyczyny wstrząsu	31
4.3. Wstrząs hipowolemiczny	32
4.4. Wstrząs septyczny	36
5. Rany — <i>Adam Piskorz</i>	38
5.1. Postacie ran	38
5.2. Gojenie się ran	38
5.3. Leczenie ran	43
5.4. Rany zatrute	45
6. Zakażenia chirurgiczne — <i>Adam Piskorz</i>	46
6.1. Przyczyny zakażeń chirurgicznych	46
6.2. Zakażenia szpitalne	48
6.3. Ochrona ustroju przed zakażeniem	49
6.4. Podstawowe leki i antybiotyki stosowane w zwalczaniu zakażeń	52
6.5. Postępowanie w zakażeniach chirurgicznych	55
6.5.1. Róża	55
6.5.2. Zapalenie naczyń i węzłów chłonnych	55
6.5.3. Czyrak, czyracznosc, czyrak gromadny	56
6.5.4. Zapalenie gruczołów potowych pachy	56

6.5.5. Ropień	57
6.5.6. Ropowica	57
6.5.7. Ropne zapalenie ślinianki przyusznej	57
6.5.8. Ropne zapalenie sutka	58
6.5.9. Zanokcica	58
6.5.10. Zastrzał	58
6.5.11. Krwiopochodne zapalenie kości	59
6.5.12. Ropne zapalenie stawu	60
6.5.13. Zgorzel gazowa	60
6.5.14. Tężec	60
6.5.15. Wścieklizna	61
7. Aseptyka, antyseptyka, dezynfekcja i wyjaławianie — <i>Włodzimierz Kędzia</i>	62
7.1. Aseptyka	62
7.2. Antyseptyka	64
7.3. Dezynfekcja	67
7.4. Wyjaławianie	70
8. Znieczulenie i zwalczanie bólu — <i>Witold Jurczyk</i>	72
8.1. Znieczulenie ogólne	72
8.1.1. Przygotowanie chorego do znieczulenia	73
8.1.2. Wprowadzenie do znieczulenia ogólnego	73
8.1.3. Dobór sposobów znieczulenia wziewnego	81
8.1.4. Prowadzenie znieczulenia	85
8.1.5. Wyprowadzenie ze znieczulenia	89
8.2. Zwalczanie bólu	90
8.2.1. Srodki narkotyczne i przeciwbólowe	91
8.2.2. Srodki przeciwzapalne	93
8.3. Znieczulenie miejscowe, czyli przewodowe	93
8.3.1. Znieczulenie powierzchniowe	96
8.3.2. Znieczulenie nasiękowe	96
8.3.3. Znieczulenie donerwowe lub okołonerwowe	97
8.3.4. Znieczulenie zewnątrzoponowe	97
8.3.5. Znieczulenie rdzeniowe	99
9. Przygotowanie chirurga i chorego do operacji — <i>Aleksy Krokowicz, Jerzy Gizto</i>	101
9.1. Przygotowanie chirurga	101
9.2. Przygotowanie chorego	103
10. Technika małych zabiegów diagnostyczno-leczniczych — <i>Aleksy Krokowicz, Jerzy Skrobisz</i>	107
10.1. Wstrzyknięcia	107
10.2. Dożylny wlew kroplowy	110
10.3. Odstąpienie żyły	111
10.4. Nakłucie stawu kolanowego	111
10.5. Nacięcie ropnia i ropowicy	112
10.6. Nacięcie zastrzału	113
10.7. Cewnikowanie pęcherza moczowego	114
10.8. Wlew doodbytniczy	115
10.9. Zgłębnikowanie żołądka	115
10.10. Płukanie żołądka	116
10.11. Nakłucie lędźwiowe	116
11. Zasady doraźnej pomocy — <i>Witold Jurczyk</i>	117
11.1. Ułożenie chorego na boku	117
11.2. Utrzymanie drożności dróg oddechowych	118
11.3. Sztuczne oddychanie	120
11.4. Masaż serca	122
11.5. Postępowanie przeciwwstrząsowe	123
11.6. Transport	127
12. Resuscytacja krążeniowo-oddechowo-mózgowa (RKOM) — <i>Witold Jurczyk</i>	129
12.1. Podstawowe czynności resuscytacyjne	129
12.2. Poszerzone czynności resuscytacyjne	131
12.3. Intensywna opieka medyczna choroby poresuscytacyjnej	134
12.4. Kryteria śmierci mózgu	135
13. Podstawowe wiadomości o nowotworach i ich leczeniu — <i>Eugeniusz Simon, Cezary Ramlau</i>	137
13.1. Podstawowe problemy onkologii	137
13.2. Istota choroby nowotworowej	138
13.3. Morfologiczna charakterystyka i klasyfikacja nowotworów	139

13.4. Rozpoznanie i klasyfikacja nowotworów	141
13.4.1. Badania diagnostyczne	142
13.4.2. Cytodiagnostyka	143
13.4.3. Badanie histologiczne	143
13.5. Biologia nowotworów	145
13.6. Epidemiologia i profilaktyka nowotworów	146
13.7. Psychospołeczne aspekty choroby nowotworowej	146
13.8. Zasady leczenia chirurgicznego nowotworów	147
13.9. Podstawowe zasady leczenia promieniami jonizującymi	149
13.10. Zasady i problemy chemicznego leczenia nowotworów	151
13.11. Leczenie hormonalne	153
13.12. Inne metody leczenia nowotworów	154
14. Przeszczepianie narządów — <i>Roman Góral</i>	154
15. Organizacja opieki zdrowotnej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem opieki chirurgicznej — <i>Eugeniusz Wąsiewicz</i>	158
15.1. Organizacja opieki zdrowotnej	158
15.2. Zakłady społeczne służby zdrowia o zasięgu podstawowym	158
15.3. Opieka zdrowotna specjalistyczna i organizacja oddziału chirurgicznego	159
15.4. Zakłady społeczne służby zdrowia o zasięgu wojewódzkim	161
15.5. Orzecznictwo lekarskie	162
15.6. Orzekanie o czasowej niezdolności do pracy	163
Pytania	165

Chirurgia układu trawiennego

16. Zasadnicze objawy chirurgicznych chorób układu trawiennego — <i>Roman Góral</i>	170
16.1. Ból brzucha	170
16.2. Wymioty i zwracanie	179
16.3. Krwawe wymioty	180
16.4. Trudności w połknięciu	180
16.5. Zaburzenia w oddawaniu stolca	180
16.6. Krwawienie z odbytu	182
16.7. Objawy otrzewnowe	182
16.8. Guz w jamie brzusznej	184
16.9. Powiększenie rozmiarów brzucha	188
17. Metody rozpoznawania chirurgicznych chorób układu trawiennego — <i>Roman Góral</i>	189
17.2. Badania radiologiczne — <i>Jerzy Wójtowicz</i>	195
17.2.1. Przygotowanie i wskazania	196
17.2.2. Wybór metody badania	206
17.3. Badania endoskopowe — <i>Andrzej Dryjas</i>	210
17.3.1. Endoskopia diagnostyczna	212
17.3.2. Endoskopia śródoperacyjna	216
17.3.3. Endoskopia zabiegowa	217
17.4. Badania izotopowe — <i>Maciej Gembicki</i>	218
17.5. Biopsja i badania cytologiczne — <i>Adam Wasilkowski</i>	221
17.6. Punkcja jamy brzusznej — <i>Adam Wasilkowski</i>	225
17.7. Badania czynnościowe — <i>Adam Wasilkowski</i>	227
17.8. Badania biochemiczne — <i>Jerzy Woszczyk</i>	228
17.9. Diagnostyczne otwarcie jamy brzusznej — <i>Roman Góral</i>	245
18. Wskazania do chirurgicznego leczenia chorób układu trawiennego — <i>Roman Góral</i>	245
19. Przelyk i przepona — <i>Roman Góral</i>	247
19.1. Uwagi z zakresu anatomii	247
19.2. Rak przełyku	249
19.3. Kurcz wpustu	253
19.4. Uchyłki przełyku	257
19.5. Przepukliny przeponowe	259
19.6. Oparzenia przełyku	266
19.7. Nowotwory łagodne przełyku	266
19.8. Opieka szpitalna po operacjach przełyku	267
20. Żołądek i dwunastnica — <i>Roman Góral</i>	268
20.1. Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	268
20.2. Czynność wydzielnicza żołądka	271

20.3. Przecięcie nerwów błędnych i jego następstwa	273
20.4. Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy	275
20.5. Stany przedrakowe żołądka	287
20.6. Rak żołądka	290
20.7. Rzadkie choroby żołądka i dwunastnicy	294
20.8. Opieka poszpitalna po operacjach żołądka	295
21. Wątroba — <i>Roman Góral</i>	296
21.1. Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	296
21.2. Metody badania wątroby	299
21.3. Częściowe wycięcie wątroby	300
21.4. Nowotwory wątroby	300
21.5. Torbiel bąblowca	302
21.6. Ropień wątroby	303
21.7. Wewnątrzwątrobowy zastój żółci. Wewnątrzwątrobowa żółtaczką za- porowa	303
22. Naciskiwanie w układzie żyły wrotnej — <i>Roman Góral</i>	304
22.1. Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	304
22.2. Podział i przyczyny naciskiwanie wrotnego	306
22.3. Następstwa naciskiwanie wrotnego	308
22.4. Rozpoznanie naciskiwanie wrotnego	309
22.5. Leczenie naciskiwanie wrotnego	313
22.6. Encefalopatia pochodzenia wątrobowego	317
22.7. Opieka poszpitalna	317
23. Zewnątrzwątrobowe drogi żółciowe — <i>Roman Góral</i>	318
23.1. Uwagi z zakresu anatomii	318
23.2. Żółć i czynność dróg żółciowych	320
23.3. Badania dodatkowe w rozpoznawaniu chorób dróg żółciowych	321
23.4. Kamica żółciowa	324
23.4.1. Kamica żółciowa niepowikłana	326
23.4.2. Ostre zapalenie pęcherzyka żółciowego	328
23.4.3. Przewlekłe zapalenie pęcherzyka żółciowego	331
23.4.4. Kamica żółciowa przewodowa. Zapalenie dróg żółciowych	331
23.4.5. Różnicowanie kamicy żółciowej	334
23.4.6. Leczenie kamicy żółciowej	334
23.5. Rak dróg żółciowych	339
23.6. Opieka poszpitalna po operacjach zewnątrzwątrobowych dróg żół- ciowych	342
23.7. Różnicowanie żółtaczek	342
24. Trzustka — <i>Roman Góral</i>	348
24.1. Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	348
24.2. Ostre zapalenie trzustki	350
24.3. Przewlekłe zapalenie trzustki	354
24.4. Rak trzustki	362
24.5. Opieka poszpitalna	363
25. Jelito cienkie — <i>Roman Góral</i>	364
25.1. Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	364
25.2. Choroby uchyłku jelita krętego (Meckela)	365
25.3. Nowotwory jelita cienkiego	366
25.4. Zespół upośledzonego wchłaniania	366
26. Jelito grube — <i>Roman Góral</i>	371
26.1. Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	371
26.2. Polipy jelita grubego	374
26.3. Rak jelita grubego	381
26.3.1. Rak okrężnicy	382
26.3.2. Rak odbytnicy	385
26.4. Uchyłkowatość okrężnicy	389
26.5. Nieswoiste stany zapalne jelita grubego	398
26.5.1. Wrzodziejące zapalenie jelita grubego	398
26.5.2. Choroba Leśniowskiego-Crohna	403
26.6. Choroby jelit z niedokrwienia	407
26.6.1. Ostre niedokrwienie jelita	407
26.6.2. Przewlekłe niedokrwienie jelita („angina brzuszna”)	409
26.7. Ostre zapalenie wyrostka robaczkowego	410
26.8. Jelito olbrzymie	413
26.9. Rzadkie choroby jelita grubego	415
26.10. Choroby odbytu	417

26.10.1.	Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	417
26.10.2.	Objawy chorób odbytu i metody badania	418
26.10.3.	Żylaki odbytu	419
26.10.4.	Zapalenie zatok i brodawek odbytniczych	421
26.10.5.	Szczelina odbytu	421
26.10.6.	Ropień okołoodbytniczy	422
26.10.7.	Przetoka odbytu	423
26.10.8.	Wypadanie odbytu	423
26.10.9.	Rak odbytu	424
26.11.	Sztuczny odbyt	424
27.	Zapalenie otrzewnej — <i>Roman Góral</i>	429
27.1.	Uwagi z zakresu anatomii i fizjologii	429
27.2.	Podział i przyczyny zapalenia otrzewnej	430
27.3.	Patofizjologia	432
27.4.	Rozlane zapalenie otrzewnej	432
27.5.	Ograniczone zapalenie otrzewnej	434
28.	Niedrożność jelit — <i>Roman Góral</i>	436
28.1.	Niedrożność mechaniczna	437
28.2.	Niedrożność porażenna	439
28.3.	Następstwa niedrożności jelit	440
28.4.	Objawy i rozpoznanie	442
28.5.	Leczenie niedrożności jelit	445
29.	Krwotok z przewodu pokarmowego — <i>Roman Góral</i>	446
29.1.	Ocena rozmiarów krwawienia i stanu chorego	447
29.2.	Pierwsza pomoc i transport do szpitala	449
29.3.	Wysokość i źródło krwawienia	449
29.4.	Zasady leczenia	452
30.	Ciała obce w przewodzie pokarmowym — <i>Roman Góral</i>	453
31.	Ogólne zasady postępowania w ostrych chorobach jamy brzusznej — <i>Roman Góral</i>	454
32.	Chirurgiczne leczenie chorób metabolicznych — <i>Roman Góral, Marek Tuszewski</i>	460
32.1.	Otyłość	461
32.2.	Hiperlipidemia	465
32.3.	Cukrzyca	465
33.	Wskazania do wycięcia śledziony — <i>Janusz Hansz</i>	466
33.1.	Wskazania lecznicze w chorobach krwi	467
33.2.	Wskazania lecznicze w innych stanach chorobowych	468
33.3.	Wskazania diagnostyczne	469
34.	Przepukliny brzuszne — <i>Roman Góral</i>	469
34.1.	Pojęcia podstawowe	469
34.2.	Objawy i rozpoznanie	474
34.3.	Rodzaje przepuklin	476
34.4.	Leczenie przepuklin	482
34.5.	Opieka pooperacyjna i poszpitalna	484
35.	Leczenie dietetyczne i sanatoryjne po operacjach układu trawiennego — <i>Jan Hasik</i>	484
35.1.	Uwagi ogólne	484
35.2.	Dieta po operacjach przełyku	486
35.3.	Zywnienie po operacjach żołądka i dwunastnicy	486
35.4.	Zywnienie po operacjach jelita cienkiego	487
35.5.	Zywnienie chorych po częściowym wycięciu okrężnicy	488
35.6.	Zywnienie po całkowitym wycięciu jelita grubego	488
35.7.	Zywnienie po cholecystektomii i pankreatektomii	490
35.8.	Zywnienie po wykonaniu przetoki Ecka (zespolecie żyły wrotnej z żyłą główną)	490
35.9.	Leczenie w warunkach uzdrowiskowych	491
Pytania		492